

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland
Postboks 8008 Dep
N-0030 Oslo
Norway

Stopp finansieringen av Dakota Access Pipeline

Gjennom statens pensjonsfond utland er Norge med på å sikre økonomien til en oljerørledning som er uforenelig med godt samfunnsansvar. Naturvernforbundet og Norske Samers Riksforbund krever at statens pensjonsfond utland stanser finansieringen av Energy Transfer, Sunoco Logistics, Marathon Petroleum, Enbridge og Phillips 66.

I Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland § 3. Kriterier for atferdsbasert observasjon og utelukkelse av selskaper, står det følgende: «Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for: a) grove eller systematiske krenkelser av menneskerettighetene (...) c) alvorlig miljøskade d) handlinger eller unnlatelser som på et aggregert selskapsnivå i uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser»

Dette er prinsipper som blir brutt i utbyggingen av Dakota Access Pipeline, som statens pensjonsfond utland er med på å støtte, gjennom investeringer og rentepapirer i selskapene bak prosjektet på hele 10,32 milliarder kroner.

Alvorlig krenkelse av menneskerettigheter

Standing Rock Sioux Tribe som er direkte berørt av inngrepet på deres eget land, sikret av Fort Laramie-traktaten av 1851, er ikke konsultert og har ikke gitt sitt frie forhåndsinformerte samtykke (FPIC) som beskrevet i FNs erklæring for urfolks rettigheter (UNDRIP) artikkel 32. Oljerørledningen vil gå gjennom hellig land, og flere kulturminner og vernede områder til Standing Rock Sioux Tribe er allerede ødelagt av selskapet som bygger Dakota Access pipeline. Den 3. september ble kulturminner som hellige gravplasser, gravmarkører og gjenstander som varder og bønneringer i stein ødelagt av selskapets bulldosere. Dette overtrampet førte til at over 1200 arkeologer, antropologer, historikere og museumsarbeidere krevde at Obama måtte stoppe oljerørledningen. I artikkel 11 i UNDRIP står det: «*Urfolk har rett til å praktisere og gjenopplive sine kulturelle skikker og tradisjoner. Dette omfatter retten til å bevare, verne og videreutvikle tidligere, nåværende og fremtidige kulturuttrykk, som arkeologiske og historiske steder, artefakter, mønstre, seremonier, teknologier, bildende og utøvende kunst samt litteratur*». Ødeleggelsen av arkeologiske og historiske viktige steder som skjedde den 3. september samt brudd på FPIC er bare noen av bruddene på urfolks rettigheter.

I flere måneder har det vært store protester og aksjoner mot utbyggingen, med urfolk i spissen. Demonstrasjonene har samlet over 300 ulike urfolksnasjoner, og er den største urfolksbevegelsen noensinne på verdensbasis. Det private sikkerhetsselskapet som er ansatt av Dakota Access har brukt vold mot demonstrantene en rekke ganger. Hunder har blitt sluppet løs mot demonstrantene, inkludert en gravid kvinne, de ansatte i sikkerhetsselskapet har trampet på demonstranter som ligger nede, og har truet demonstrantene med vold.

Ikke forsvarlig i et klimaperspektiv

Oljerørledningen Dakota Access vil frakte 470 000 – 570 000 fat olje hver dag. I året vil dermed denne oljerørledningen transportere produkter som, når brennes, vil føre til utslipp på 101,4 millioner tonn CO2. Dette er utslipp som tilsvarer 30 amerikanske kullkraftverk hvert eneste år. Ved at denne oljerørledningen bygges vil man låse inne CO2 utslipp for flere tiår frem i tid. Det er ventet at de totale investeringskostnadene vil være på 3,8 milliarder amerikanske dollar. Når bygd vil dermed de økonomiske incentivene for å drive oljerørledningen være vanskelig å overkomme, og man har dermed ytterligere låst inne infrastruktur som i aller høyeste grad er med på å undergrave avtalen fra Paris.

Stort potensiale for alvorlig miljøskade

Oljerørene i Nord-Amerika utgjør en svært stor miljørisiko. I september måtte to stater i USA erklære nødsituasjon etter at oljerørledningen Colonial som frakter olje fra Houston til østkysten fikk en stor lekkasje. Denne lekkasjen var den femte lekkasjen fra et oljerør i Alabama i 2016 og førte til at 8000 fat olje slapp ut i nærmiljøet.

Selskapet som skal drifte Dakota Access oljerørledningen, Sunoco, har de siste seks årene hatt over 200 oljelekkasjer fra sine oljerørledninger. Siden begynnelsen av september har selskapet hatt to ulykker ved to ulike oljerørledninger. Den 10. september førte en oljelekkasje ved Sweetwater i Texas til at 125 000 liter med olje ble sølt, og 21. oktober lakk 208 000 liter bensin ut til Susquehanna elven i Pennsylvania.

Konsekvensene ved en oljelekkasje på Dakota Access oljerørledningen vil være katastrofale. Oljerørledningen er planlagt å gå under elven Missouri som er drikkevannskilde for millioner av mennesker nedstrøms. Oljesøl fra rørledninger i USA er ikke en sjelden begivenhet. Så langt i 2016 har det vært hele 26 ulykker på olje- og gassrørledningene i USA. Disse har ført til at olje har blitt sølt i elver, at grunnvann har blitt forurenset, at leveområdene til mennesker har blitt ødelagt og at mennesker har mistet livet. Siste rapporterte ulykke ved en av rørledningene i USA skjedde 31. oktober, ved Helena, Alabama. Denne ulykken førte til at et menneske mistet livet, og flere andre er skadet.

Investeringer i selskapene som står bak Dakota Access er i sterk konflikt med Statens Pensjonsfond Utland sitt etiske ansvar hva gjelder menneskerettigheter, klima og miljø. På bakgrunn av dette ber vi Statens Pensjonsfond Utland om å stanse all finansiering til selskapene bak dette prosjektet. Som videre oppfølging ber vi og om et møte mellom etikkrådet og miljø- og sameorganisasjoner i Norge.

Med vennlig hilsen

Silje Lundberg
Leder i Naturvernforbundet

Beaska Niillas
Leder i Norske Samers Riksforbund